

Carnivore rupsen

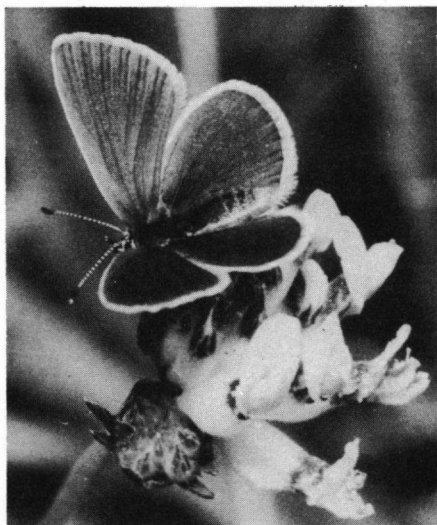
Vrijwel al onze rupsen voeden zich met plantaardig materiaal. Meestal eten ze van de verse bladeren van hun voedselplant, maar er zijn ook soorten die verdord blad eten of leven van korstmossen, paddestoelen of hout. Rupsen die in bijen- of wespennesten leven, voeden zich vaak met zowel dierlijk als plantaardig afval, zoals de wasmotten. Dierlijk voedsel, zoals haar, hoorn en huid worden ook netjes opgeruimd door diverse rupsensoorten, zoals Pels- en Vetmotten.

Minder vaak lijkt het voor te komen, dat rupsen levende organismen oppeuzelen, maar iedere rupsenkweker heeft toch vaak zoiets meegemaakt. Berucht om zijn kannibalisme is de rups van de Hyena (*Cosmia trapezina*). Reeds in het verzameldoosje beginnen ze elkaar op te eten en vaak zijn er zelfs helemaal geen overlevenden bij de thuiskomst. Niet alleen de rupsen van de eigen soort moeten het ontgelden, ook andere rupsen

die ze tegen komen worden aangegeten. Een toevallig met het voedsel meegekomen Hyenarups had in een paar dagen tijd alle rupsen van de Kleine wintervlinder (*Operopthera brumata*) geconsumeerd.

Het eten van andere rupsen lijkt dus een deel van zijn voedselbehoefte uit te maken. Andere soorten, waarvan de eitjes op kleine plantjes gelegd worden gaan elkaar onmiddellijk na het uitkomen te lijf. Hiervoor zou men als reden kunnen zien, dat de betreffende hoeveelheid voedsel niet toerikend is voor meer dan één rups. Het verschijnsel komt vooral voor bij witjes en blauwtjes, en is onder andere bekend van het Oranjetipje (*Anthocharis cardamines*), het Icarusblauwtje (*Polyommatus icarus*), het Dwergblauwtje (*Cupido minimus*) en het Tijmblauwtje (*Maculinea arion*), maar er zijn nog veel meer waarnemingen van andere soorten.

Het kannibalisme is bij veel van deze soorten tot de eerste stadia beperkt, maar het Icarusblauwtje blijft zijn hele rupsenstadium kannibalistisch. Niet alleen bijten de rupsen elkaar, maar worden zelfs de verse poppen gegeten. Mogelijk dus een zelfde gedragspatroon als bij de Hyena.

Na het uitkomen van de eitjes gaan de rupsen van het Dwergblauwtje elkaar onmiddellijk te lijf.

Foto: F. Bink

Die aangeboren neiging om dierlijk voedsel te gebruiken kan bij de Lycaenidae wel eens een grote rol gespeeld hebben bij de ontwikkeling van hun Myrmecophile eigenschappen (dat wil zeggen, dat zij als rups samen leven met mieren).

Ik heb eens wat in de literatuur gesnuffeld en een lijstje gemaakt van het afwijkende voedsel, dat sommige blauwtjesrupsen eten.

Tekening: F. Bijvank

Maculinea alcon	Europa	mierelarven en poppen; wordt door de mieren gevoed.
Maculinea arion, M. teleius en M. nausithous		mierelarven en poppen
Lachocnema bibulus	Afrika	Jassiden en hun uitwerpselen (honingdauw)
Niphanda fusca	Japan	bladluizen-'honing'; wordt ook door de mieren gevoed
Taraka hamada		bladluizen
Thecla jonasi		bladluizen
Feniseca tarquinius	Amerika	wolluizen
Spalgis epius	Azië	schildluizen
Liphyra brassolis	Australië	mierelarven

Dit is een kleine greep uit de vele opgaven van het carnivore voedsel van de blauwtjesrupsen. Het blijkt dus over de hele wereld voor te komen. We moeten bedenken, dat er nog maar een fractie van het aantal in de wereld voorkomende Lycaenidae is onderzocht, zodat we er zeker van kunnen zijn, dat er veel meer carnivore Lycaenidae te verwachten zijn.

□